

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Z.H.N.H.**, IČO: X., zastúpeného advokátkou JUDr. I., K.B. proti žalovanej: **H.**, P.M., IČO: X., zastúpenej JUDr. F.T.Z.B., **o zaplatenie 5 122 876,-- Sk s príslušenstvom**, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 12.novembra 2004, č.k. 13Cb/148/1997-288, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave z 12.novembra 2004, č.k. 13Cb/148/1997-288 sa **z r u š u j e** a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Trnave napadnutým rozhodnutím uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 5 122 876,-- Sk s 5 % úrokom od 23.11.1996 do zaplatenia a nahradiť mu trovy konania v sume 301 612,-- Sk. Súčasne uložil žalovanej povinnosť zaplatiť na trovách konania štátu 772,-- Sk.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa domáhal voči žalovanej podľa čl. 17 Dohovoru o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave (CMR) náhrady škody vo výške 5 122 876,-- Sk s príslušenstvom. So žalovanou mal žalobca uzavretú prepravnú zmluvu, a to potvrdením medzinárodných nákladných listov č. 0524595 a 0524596, na základe ktorých mala vykonať prepravu liekov určených pre príjemcov - spoločnosti P. a E. so sídlom v Moskve. Žalovaná tovar prevzala dňa 8.11.1996 a nákladným vozidlom ŠPZ

Mi X. s prívesom Mi X. prepravila do Ruska, kde vodiča v mieste sídla spoločnosti P. kontaktovali neznáme osoby a na ich žiadosť došlo k vyloženiu tovaru mimo sídla oboch príjemcov. Vydaním tovaru inému ako príjemcovi žalovaná porušila prepravnú zmluvu a spôsobila žalobcovi škodu vo výške hodnoty prepravovaného tovaru. Na základe správy obchodného partnera o nedodaní tovaru žalobca prepravu tovaru u žalovanej reklamoval listom zo dňa 22.11.1996.

Žalovaná namietala, že objednávku na prepravu nedostala od žalobcu, ale od S.M., pričom vo vzťahu so žalobcom predtým bola aj špedičná firma M., s.r.o. a iné. Namietala tiež, že žalobca jej neposkytol údaje o preclievaní tovaru a že nezabezpečením zásielky, napr. aj umiestnením vozidla na stráženom parkovisku P.-u, došlo k porušeniu medzinárodných zmlúv. Porušený bol aj colný zákon Ruskej federácie, podľa ktorého bez colnej kontroly nemohol byť tovar odovzdaný príjemcovi. Podľa predpisu vodič mal na colnom poste predložiť všetky doklady od tovaru a zástupca príjemcu v stanovenej lehote zaplatiť colné poplatky. Ak by poplatky neboli zaplatené, vodič by musel tovar vyložiť v colnom sklade, ktorý by mu potvrdil príslušné doklady.

Súd prvého stupňa mal za to, že ani na základe doplneného dokazovania nie je možné za dôvodnú považovať obranu žalovanej, spočívajúcu v tvrdení absencie jej zmluvného vzťahu so žalobcom. Žalovaná súdu nepredložila žiaden dôkaz o svojom právnom vzťahu s obchodnou spoločnosťou S., s.r.o., ktorý by súčasne vylučoval existenciu prepravnej zmluvy žalovanej so žalobcom hodnoverným dôkazom, o uzavretí ktorej podľa čl. 4 CMR je nákladný list potvrdený žalovanou. Výpoveď svedka H. v tomto smere bola neurčitá a môže len nasvedčovať jeho sprostredkovateľskú úlohu pri uzavretí zmluvy medzi účastníkmi tohto konania.

Žalovaná taktiež nepredložila žiaden dôkaz zbavujúci ju ako dopravcu zodpovednosti za stratu zásielky. Z okolností prípadu je zrejmé, že žalovaná mala k dispozícii aktuálnu adresu spoločnosti P. a ako potvrdil svedčiaci vodič, aj informácie o tom, že táto spoločnosť zabezpečí preclenie tovaru pre oboch jeho prijímateľov. Súd nezistil žiaden nesprávny údaj alebo príkaz poskytnutý žalobcom, pre dopravcu majúci za následok stratu zásielky.

Súd preto návrhu opätovne v celom rozsahu vyhovel, vrátane nároku na úroky z náhrady škody podľa čl. 27 ods. 1 CMR.

Podľa § 148 ods. 1 O.s.p. uložil súd v konaní neúspešnej žalovanej povinnosť nahradiť štátu trovy konania vzniknuté v súvislosti so svedeckým dokazovaním a podľa § 142 ods. 1 O.s.p. priznal v konaní úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania vo výške 301 612,-- Sk.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalovaná podaním zo dňa 18.2.2005. Navrhla zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietnuť.

Poukázala na tú skutočnosť, že súd prvého stupňa sa nevysporiadal s otázkou pasívnej legitímácie žalovanej. Tiež sa nevysporiadal s viacerými ustanoveniami medzinárodného dohovoru o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave (CMR) a ani s Dohovorom TIR najmä z hľadiska zodpovednosti žalobcu a niektorých účastníkov zmluvných vzťahov medzi odosielateľom (žalobcom) a príjemcami v Ruskej federácii. Dohovor CMR je publikovaný v Zbierke zákonov pod č.11/1975 a Dohovor TIR je publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 144/1982, ktoré sú doposiaľ platné v znení neskorších menších zmien. Žalobca, ale aj príjemcovia porušili tieto medzinárodné dohovory, ako aj colný zákon RF a všeobecne záväzné právne predpisy v oblasti colníctva vydané Štátnym colným výborom RF.

Krajský súd opomenul a vôbec nevzal do úvahy rozhodujúce otázky, ktoré sa dotýkali colného systému a jeho aplikácie medzi jednotlivými článkami obchodno-dopravného reťazca, t.j. od špeditéra cez odosielateľa tovaru, dopravcu, až po príjemcu tovaru.

Súd mal zodpovednosť žalobcu a žalovanej posúdiť aj vo vzťahu k colnému zákonu RF a ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov ŠCV RF. Súdom boli porušené medzinárodné dohovory a ruské právne predpisy, ktoré nie je možné s ohľadom na danú problematiku obísť. Nebolo tiež dodržané ustanovenie čl. 144 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého sú sudcovia pri rozhodovaní viazaní aj medzinárodnou zmluvou podľa čl. VII ods.2 a 5 Ústavy. Dohovor CMR a Dohovor TIR sú právne záväznými aktami EÚ a majú prednosť pred zákonmi SR. Súd tiež obišiel INCOTERMS 2000, podľa ktorého sa riadili právne vzťahy aj z hľadiska splnenia povinnosti zo strany žalobcu a ruských príjemcov tovaru, ale aj z hľadiska zodpovednosti žalobcu.

Žalobu preto žalovaná považovala za nedôvodnú.

Žalobca sa k odvolaniu žalovanej nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal vec v medziach odvolania podľa § 212 ods. 1 O.s.p. a § 214 ods. 2 O.s.p.. Dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je dôvodné.

Z obsahu spisu je zrejmé, že žalobca sa svojim návrhom domáhal úhrady sumy 148 060 USD, čo pri kurze ku dňu podania žaloby (3.12.1997) predstavuje sumu 5 122 876,-- Sk titulom náhrady škody podľa čl. 17 Dohovoru o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave (CMR) a 5% úrokov z omeškania od 23.11.1996 do zaplatenia v zmysle čl. 27 Dohovoru CMR.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že v danom prípade dopravca zodpovedá za úplnú stratu zásielky a že zo strany žalovanej nebolo preukázané, že existujú liberačné dôvody, na základe ktorých by bola ako dopravca oslobodená od zodpovednosti za stratu zásielky. S týmto záverom súdu prvého stupňa sa odvolací súd stotožnil.

Na daný vzťah medzi účastníkmi konania je potrebné aplikovať v zmysle ust. § 756 Obchodného zákonníka vyhlášku ministra zahraničných vecí č. 11/1975 Zbierky zákonov o Dohovore o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave (CMR), keďže medzi účastníkmi konania bola uzatvorená prepravná zmluva v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave, miesto prevzatia zásielky a miesto jej predpokladaného dodania leží v dvoch rôznych štátoch, z ktorých aspoň jeden je zmluvným štátom Dohovoru.

Dohovor nadobudol platnosť na základe svojho článku 43 dňom 2.7.1961 a pre ČSSR dňom 3.12.1974. Pretože Dohovor výslovne určuje, že nie je rozhodné trvalé bydlisko, poprípade štátna príslušnosť strán zmluvy, je Dohovor nutné aplikovať i v tých prípadoch, ak ide o vzťah dvoch tuzemských subjektov.

Podľa čl. 4 Dohovoru CMR dokladom o uzavretí prepravnej zmluvy je nákladný list. Čo má obsahovať nákladný list je uvedené v čl. 6 Dohovoru CMR. Podľa čl. 9 ods. 1 Dohovoru CMR nákladný list je, pokiaľ sa nedokáže opak, vierohodným dokladom o uzavretí a obsahu prepravnej zmluvy, ako aj o prevzatí zásielky dopravcom. Podľa názoru odvolacieho súdu medzinárodné nákladné listy č. 0524595 a 0524596 sú vierohodným dokladom

o uzavretí a obsahu prepravnej zmluvy medzi žalobcom a žalovanou, ako aj o prevzatí zásielky dopravcom od žalobcu, keďže sa nedokázal opak. V konaní nebolo preukázané, že žalovaná mala uzatvorenú platnú zmluvu so spoločnosťou S.M., zastúpenej Ing. M., pre ktorého žalovaná zabezpečovala prepravu, ktorý mal uzatvorenú prepravnú zmluvu so žalobcom, resp. že firma S. zabezpečovala prepravu pre spoločnosť D.K.. Z výpovede Ing. M. vyplynulo len, že predmetnú prepravu mal ponúknuť od ďalšej špedičnej firmy D.K. s tým, že prepravu mala vykonať žalovaná. So žalobcom firma S. nemala uzatvorenú žiadnu zmluvu. Z oznámenia konateľky spoločnosti D.K. vyplýva, že na základe ústnej dohody nevystupovala spoločnosť ako sprostredkovateľ a existoval tu obchodný vzťah len medzi prepravcom a dopravcom, pričom za prepravu v plnom rozsahu nesie zodpovednosť podľa medzinárodných dohôd TIR-u dopravca.

Odvolací súd sa teda stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že medzi žalobcom a žalovanou bola uzatvorená prepravná zmluva. Preto považoval námietku žalovanej, ktorú uplatňovala počas konania o nedostatku jej vecnej legitímácie, za neopodstatnenú.

V konaní bolo preukázané, že zásielka nebola doručená príjemcovi zásielky, nebola doručená do miesta určenia, ani podľa miesta určenia uvedeného v nákladných listoch ani podľa pokynov odosielateľa-žalobcu, dôkazom čoho sú medzinárodné nákladné listy č. 0524595 a 0524596, ktoré nie sú potvrdené príjemcom zásielky. Svedecká výpoveď vodiča D., potvrdenie Ministerstva vnútorných vecí, odbor vnútorných vecí Východného administratívneho okruhu miesta Moskvy, okruh Nižnegorodský, výsluch svedka Ing. D., bývalého vedúceho zastúpenia žalobcu v Moskve, sú dôkazom o tom, že záväzok dopravcu - žalovaného z prepravnej zmluvy nebol splnený, keďže zásielka nebola doručená príjemcovi. Príjemca potvrdzuje prevzatie zásielky na prepravnom liste a na prepravných listoch nachádzajúcich sa v spise, potvrdenie príjemcu o prevzatí zásielky chýba a v konaní sa ani žalovanej nepodarilo preukázať, že zásielka bola doručená príjemcovi napriek tomu, že chýba potvrdenie o prevzatí zásielky príjemcom na nákladných listoch, o čom svedčí i samotná výpoveď vodiča K.. Preto odvolací súd považoval námietku žalovanej o skutočnom doručení zásielky príjemcovi za nedôvodnú.

Podľa ust. čl. 17. ods. 1 Dohovoru CMR, dopravca zodpovedá za úplnú alebo čiastočnú stratu zásielky alebo za jej poškodenie, ktoré vznikne od okamihu prevzatia zásielky na prepravu až do okamihu jej vydania, ako aj za prekročenie dodacej lehoty.

Dopravca je oslobodený od tejto zodpovednosti, ak stratu zásielky, jej poškodenie, alebo prekročenie dodacej lehoty zaviniel oprávnený, príkaz oprávneného, ktorý nebol zavinený nedbalosťou dopravcu, vlastnou chybou zásielky alebo okolnosťami, ktoré dopravca nemôže odvrátiť a ktorých následky odstrániť nie je v jeho moci.

V danom prípade odvolací súd je toho názoru, že dopravca - žalovaná zodpovedá za úplnú stratu zásielky, ktorú jej na prepravu odovzdal žalobca. V konaní neboli preukázané liberačné dôvody, ktoré by zbavovali žalovanú ako dopravcu zodpovednosti za stratu zásielky. Nebolo preukázané, že stratu zásielky zaviniel oprávnený, tiež že nesprávny príkaz žalobcu, resp. nesprávne uvedenie adresy malo za následok stratu zásielky, keď vodič K. vo svojej výpovedi uviedol, že adresu firmy poznal, poznal tiež jej sídlo a s autom i privesom prišiel pred areál firmy a osobne sa dostavil na colné oddelenie firmy, kde odovzdal všetky doklady (nákladný list, colné doklady, JCD, carnet TIR, faktúry). Podľa názoru odvolacieho súdu odchýlky v pokynoch žalobcu nemohli mať vplyv na doručiteľnosť zásielky a nemohli prispieť k strate zásielky. Napokon ani vodič netvrdil, že označenie sídla bolo príčinou problémov pri hľadaní sídla príjemcu a doručení zásielky a príčinou straty zásielky nemohlo byť ani neurčenie konkrétneho miesta vykládky a colnice. Taktiež nebola preukázaná ďalšia okolnosť, ktorá by umožňovala zbavenia zodpovednosti žalovaného, a to konkrétne, že došlo k lúpežnému prepadnutiu alebo ozbrojenému útoku na vodiča alebo k inej okolnosti, ktorú dopravca nemohol odvrátiť a jej následky odstrániť nebolo v jeho moci a že v danom prípade existovala okolnosť, ktorú dopravca nemohol odvrátiť a jej následky odstrániť nebolo v jeho moci, že tu bola udalosť prírodného charakteru a okolnosť majúca pôvod v ľudskom konaní (lúpežné prepadnutie, krádež, ozbrojený útok). Odvolací súd teda dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne uzatvoril, že existuje tu zodpovednosť žalovanej za úplnú stratu predmetnej zásielky.

Súd v napadnutom rozsudku uviedol, že vzhľadom na vykonané dokazovanie žalobe vyhovel, zaviazal žalovanú na náhradu škody ako aj na úroky z náhrady škody podľa čl. 27 ods. 1 CMR.

Podľa čl. 23 ods. 1 Dohovoru CMR, ak dopravca má podľa ust. tohto Dohovoru povinnosť nahradiť škodu za úplnú alebo čiastočnú stratu zásielky, vypočíta sa náhrada z hodnoty zásielky v mieste a čase jej prevzatia na prepravu.

Hodnota zásielky sa určuje podľa burzovej ceny a ak nie je burzová cena, podľa bežnej trhovej ceny a ak nie je ani burzová ani bežná trhová cena, podľa všeobecnej hodnoty tovaru rovnakej povahy a akosti (čl. 23 ods. 2 Dohovoru).

Náhrada škody nesmie presahovať 25 frankov za kilogram chýbajúcej hrubej váhy. Frankom sa rozumie zlatý frank váhy, 10/31 gramu a rýdzosti 0,900 (čl. 23 ods. 3 Dohovoru CMR).

Súd prvého stupňa neodôvodnil rozsudok v časti, ako dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody vo výške 5 122 876,-- Sk a v tejto časti je rozsudok súdu prvého stupňa nepreskúmateľný. Súd prvého stupňa sa vôbec nezaoberal dokazovaním na určenie hodnoty stratenej zásielky v mieste a čase jej prevzatia na prepravu.

Podľa čl. 27 ods. 1 Dohovoru CMR, oprávnený môže požadovať úroky z náhrady škody. Tieto úroky vo výške 5% ročne sa počítajú odo dňa zaslania písomnej reklamácie dopravcovi a ak nebola reklamácia podaná, odo dňa podania žaloby na súde.

Rozsudok súdu prvého stupňa taktiež nie je odôvodnený, a teda nie je ani preskúmateľný v časti príslušenstva. Keďže vzhľadom na doterajšie dokazovanie nie je možné presne určiť výšku škody, v konaní nebolo vykonané dokazovanie na tú skutočnosť, kedy žalobca zaslal žalovanému písomnú reklamáciu dopravcovi - žalovanému, nie je možné urobiť ani záver o oprávnenosti nároku žalobcu na 5% úroky od 23.11.1996 do zaplatenia.

Vzhľadom na uvedené, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvého stupňa podľa ust. § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O.s.p. zrušil a v súlade s ust. § 221 ods. 2 vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu prvého stupňa doplniť dokazovanie na určenie výšky škody a stanovenie náhrady z hodnoty zásielky v mieste a čase jej prevzatia na prepravu s poukazom na čl. 23 Dohovoru CMR. Tiež zistí, kedy a či žalobca zaslal

žalovanej písomnú reklamáciu a opätovne rozhodne o nároku žalobcu na úroky v zmysle čl. 27 Dohovoru CMR.

V novom rozhodnutí o veci rozhodne aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 1 a 3 O.s.p.).

P o u ě n i e: Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 26. februára 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.